

ดุริยสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาทัก CREATIVE MUSIC OF KATAK

สมเกียรติ ภูมิภักดิ์¹, ดารารัตน์ ภูมิภักดิ์²
SOMKIAT PUMIPAK¹, DARARAT PUMIPAK²

บทคัดย่อ

ผลงานเรื่องดุริยสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาทัก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบและขั้นตอนประกอบพิธีการแต่งงานของชาวชองแบบพิธีใหญ่ (กาทัก) ของชาวชองในจังหวัด จันทบุรีและสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาทัก ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษา นำมาสู่การสร้างสรรค์พบว่า ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ขั้นตอนและขบวนแห่ ชันหมากในพิธีแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาทัก) ของชาวชองจังหวัดจันทบุรี มีลำดับดังนี้ 1) การสร้างขบวนขึ้นใหม่ เพื่อใช้เป็นปริมพิธี 2) พรหมณ์จะเป็นผู้สวดบทภาษาชองบอกกล่าวผีบรรพบุรุษ 3) ขบวนแห่ชันหมากของ เจ้าบ่าวเพื่อสู่ขอเจ้าสาว 4) การเฉลิมฉลองแสดงความยินดีกับคู่บ่าวสาว นำสู่แนวคิดและแรงบันดาลใจในการ สร้างสรรค์บทเพลงเพื่อสื่อ บรรยายถึงพิธีกรรม ลำดับขั้นตอนและการส่งเสริมประเพณีพิธีการแต่งงานที่เป็น เอกลักษณ์ของชนเผ่าชองจังหวัดจันทบุรี การสร้างสรรค์ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างแนวคิดและ แรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์บทเพลง กาทัก ที่มุ่งเน้นการประกอบพิธีกรรม การสื่อความหมายถึงความเข้ม ขลังและความสนุกสนาน 2) การสร้างสรรค์ท่วงและทำนองเพลง ใช้บทร้องจากทำนองบทสวดภาษาชอง ที่พรหมณ์ผู้เป็นเจ้าพิธีใช้สวดบอกกล่าวผีบรรพบุรุษ สำหรับทำนองเพลงประพันธ์ขึ้นใหม่ตามหลักวิชาการ การประพันธ์เพลงไทย 3) การคัดเลือกเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล มุ่งเน้นใช้เครื่องดำเนินทำนอง 4) การคัดเลือกนักดนตรี เป็นผู้บรรเลงและขับร้องที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการบรรเลง ขับร้องใน ระดับดี มีปฏิภาณไหวพริบ 5) นำเสนองานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิและ 6) เผยแพร่บทเพลง สร้างสรรค์สู่สาธารณชน

คำสำคัญ : ดุริยสร้างสรรค์ บทเพลงชุด กาทัก

1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

2 ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้: ศิลปศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี

Abstract

The purposes of the study were 1) to study the history of the components and the whole steps of the marriage ceremony of Katak of Chong in Chanthaburi Province and 2) to create the song of Katak. The study was qualitative research.

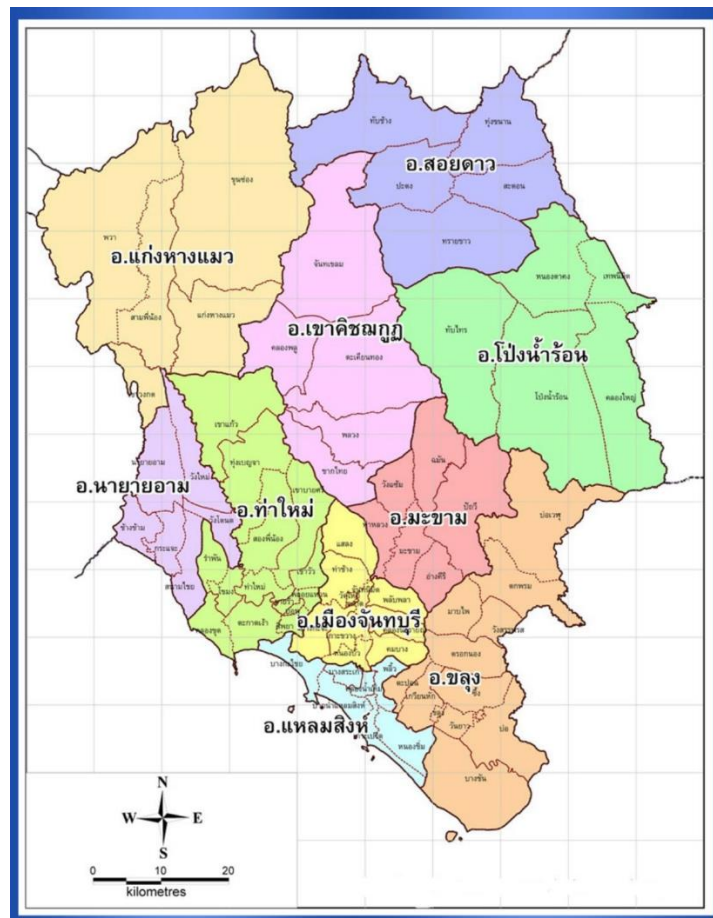
The results of the research were that the history of the components and the whole steps of the marriage ceremony of Katak were 1) building the new and small cottage for ceremonial marquee 2) telling the ancestors' spirits with Chong prayers that prayed by the Brahmin 3) the bride's Khan Mak procession to make a marriage proposal 4) the celebration of the wedding couple that inspired to create the song to express the ritual and the identity of Chong's wedding ceremony. The song creation was divided into 6 components:

1) the idea and the inspiration to create the song of Katak that emphasized the ritual, the supernaturalism and the joyfulness 2) the creation of lyrics and the rhythms that was composed from Chong prayers 3) choosing the rhythmic Thai and western musical instruments 4) choosing the skillful music players and singers 5) research presentation to experts and eminent persons and 6) creative music presentation to public.

Key Words : Creative music, the song of Katak

บทนำ

ของเป็นชนชาติดั้งเดิมอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร ที่อาศัยอยู่ชายฝั่งตะวันออกของประเทศไทย โดยจะพบได้ตามจังหวัดระยอง ฉะเชิงเทรา ตราด และพบมากอาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งชาวของในจังหวัดจันทบุรีนั้นส่วนมากตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มกันอยู่ในบริเวณเชิงเขาสอยดาวและเขาศิขณภูมิ พื้นที่อำเภอมะขาม อำเภอโป่งน้ำร้อนและอำเภอเขาศิขณภูมิ โดยเฉพาะตำบลตะเคียนทอง ตำบลคลองพลูและตำบลพลวง

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดจันทบุรี

ที่มา : <http://www.chanthaburi.go.th/contact/map>.

ชาวของมีภาษาเฉพาะของตนในการสื่อสารเรียกว่า ภาษาของ ลักษณะรูปร่างหน้าตาของชาวของเป็นอัตลักษณ์เฉพาะคือ ผิวคล้ำ ตาแดง ผมหยักศกค่อนข้างหยิก สีดำ รูปร่างสันทนต์ ค่อนข้างเตี้ย มีลักษณะที่โดดเด่นสังเกตได้ชัดเจน สำหรับเครื่องประดับนิยมใช้ลูกปัดและทองเหลืองเป็นเครื่องประดับ ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างไปจากเผ่าพันธุ์อื่น ๆ การประกอบสัมมาอาชีพและการดำรงชีวิตด้วยการหาของป่าล่าสัตว์ มีนิสัยเยียบสงบไม่ค่อยกล้าแสดงออกมีจิตใจโอบอ้อมอารีและซื่อสัตย์ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ 2544 : 6-7) นับถือศาสนาพุทธ พราหมณ์และมีการนับถือผีบรรพบุรุษอันเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นเป็น

เอกลักษณ์เฉพาะของชนเผ่าและสืบทอดกันมาสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน อาทิประเพณีการเลี้ยงผีโรง ผีท่ง ประเพณีการทำบุญส่งท่มพิธีกรรมการแต่งงาน ฯลฯ

พิธีกรรมการแต่งงานของชาวขอมมีความแตกต่างจากพิธีการแต่งงานของคนโดยทั่วไป เนื่องจากมีเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อของบรรพบุรุษ การแสดงถึงความกตัญญูต่อบิดามารดา เมื่อมีการจัดพิธีแต่งงานชาวขอมจึงมีการไหว้บอกกล่าวและเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษมาร่วมในพิธี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของการแต่งงานของชาวขอม การแต่งงานของชาวขอมมีสองลักษณะ ได้แก่ การแต่งงานแบบพิธีเล็ก “กาตะมรุส” และการแต่งงานแบบพิธีใหญ่หรือชาวขอมเรียกพิธีนี้ว่า “กาตัก”

การจัดพิธีการแต่งงานแบบวิธีเล็กได้รับความนิยมมากกว่าวิธีการแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาตัก) เนื่องจากมีลำดับพิธีการขั้นตอนที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนและประหยัดค่าใช้จ่าย การประกอบพิธีจะทำการภายในบ้านของฝ่ายเจ้าสาวและฝ่ายเจ้าบ่าวจะเป็นผู้จัดงาน โดยฝ่ายเจ้าบ่าวจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดงานทั้งหมด

ภาพที่ 2 พิธีการแต่งงานของชาวขอม
ที่มา : มุลินิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม.2561

การแต่งงานแบบพิธีใหญ่หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กาตัก” ตามสันนิษฐาน กาตัก มีรากศัพท์มาจากภาษากัมพูชา คำว่า “กา” ภาษากัมพูชาแปลว่า พิธีแต่งงาน ส่วนคำว่า “ตัก” ในภาษาขอม แปลว่า ใหญ่ ดังนั้น “กาตัก” จึงแปลว่า การแต่งงานใหญ่ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2544 : 16) พิธีกาตัก เป็นการแต่งงานของลูกสาวคนโตเนื่องจากเป็นลูกที่ช่วยงานภายในบ้านแทนแม่ ดังนั้นเมื่อลูกสาวคนโตออกเรือน จึงต้องจัดพิธีแต่งงานให้เหมาะสมกับความรัก แต่ถ้าลูกสาวคนโตเสียชีวิตหรือไม่ได้แต่งงานก็จะให้ลูกสาวคนเล็กจัดพิธีกาตักได้ ในอดีตนั้นต้องมีการนำช้าง ม้า วัว ควาย กระตี่ง หับไทรซอ ร่วมเป็นขบวนแห่การแต่งงานเพื่อเป็นการบอกกล่าวผีบรรพบุรุษว่าลูกหลานจะทำการจัดงาน พิธีจะต้องจัดกลางแจ้งเท่านั้นมีการสร้างขบวนใหม่เพื่อใช้ในการประกอบพิธีตามธรรมเนียมโบราณ ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายจะต้องทำการหมั้นหมายกันด้วยเงินหรือทองคำก่อนที่จะให้ฝ่ายชายเข้ามาช่วยทำกินกับทางบ้านฝ่ายหญิง เพื่อเป็นการทดลองอยู่ดู

ใจกัน ถ้าหากฝ่ายชายไม่ได้ทำการหมั้นหมายกับฝ่ายหญิงในช่วงก่อนแต่งงานจะห้ามฝ่ายชายและฝ่ายหญิงอยู่ด้วยกันอย่างเด็ดขาด มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการผิดผี ในวิธีการชักจะใช้พรหมณ์ที่เป็นชาวชองเป็นผู้ประกอบพิธี ไม่มีพิธีสงฆ์อย่างการแต่งงานโดยทั่วไป ในขั้นตอนสุดท้ายของพิธีพรหมณ์ผู้ประกอบพิธีจะเป็นผู้นำคู่บ่าวสาวออกมาปล่อยไก่อะทองหรือไก่อะกอ เพื่อเป็นการทำนายชีวิตคู่ของคู่บ่าวสาวในอนาคตว่าวาสนาสมพงศ์กันหรือไม่ โดยที่ฝ่ายชายปล่อยไก่อะตัวเมีย ฝ่ายหญิงปล่อยไก่อะตัวผู้ แล้วทำนายจากลักษณะกิริยาของไก่อะทั้งสองตัว (เงิน ผันผาย. สัมภาษณ์. 16 มิถุนายน, 2563)

การแต่งงานของชาวชองแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) โดยจัดพิธีการแต่งงานตั้งแต่วันแรกจากการสร้างขันน้ำขึ้นมาใหม่และเริ่มต้นวันที่สองโดยมีขบวนขันหมากที่ทางฝ่ายเจ้าบ่าวจัดเตรียมเพื่อไปสู่ขอฝ่ายเจ้าสาว โดยระหว่างทางขบวนแห่จะมีเครื่องดนตรีอุปกรณ์การเล่นกาดัก นางรำ ของเซ่นผีและการเล่นชนเขาวัวเขาควยเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงระหว่างการแห่ขบวน

ปัจจุบันชาวชองส่วนใหญ่นิยมจัดการแต่งงานแบบพิธีเล็ก เนื่องจากพิธีใหญ่ (กาดัก) มีลำดับพิธีการและขั้นตอนที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน มีค่าใช้จ่ายมาก ซึ่งเป็นสาเหตุให้การแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) หายมหายากและเริ่มสูญหายไปตามกาลเวลา

ด้วยเหตุปัจจัยและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจและนำแนวคิดในขนบธรรมเนียมประเพณีการแต่งงาน ขบวนแห่ขันหมากของชาวชองแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) เป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีประกอบพิธีกรรมเพื่อเป็นการบรรยายถึงพิธีกรรม ลำดับขั้นตอนการแต่งงานของชาวชองแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) และส่งเสริมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าชองผ่านบทเพลงดุริยสร้างสรรค์ชุด กาดัก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ขั้นตอนพิธีกรรมการแต่งงานของชาวชองแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) ของชาวชองจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อสร้างสรรค์งานดุริยสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาดัก

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

- 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่
หอจดหมายเหตุจังหวัดจันทบุรี
หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษกจังหวัดจันทบุรี
ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- 2) ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวชอง ซึ่งมีความรู้เฉพาะด้านและมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 20 ปี
- 3) ศึกษาและสังเกตการณ์จากการชมการจัดพิธีแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) ของชาวชอง บริเวณตำบลตะเคียนทอง ตำบลคลองพลู ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
- 4) สร้างสรรค์ทำนองเพลงชุด กาดัก ที่สื่อความหมายถึงความเป็นมา องค์ประกอบ ขั้นตอนและขบวนแห่ขันหมากประกอบพิธีแต่งงานของชาวชองแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) โดยปฏิบัติตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวคิดและแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์บทร้องและทำนองเพลง

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกเครื่องดนตรี

ขั้นตอนที่ 4 การคัดเลือกนักดนตรีผู้บรรเลงและผู้ขับร้อง

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนองานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 6 เผยแพร่บทเพลงสู่สาธารณะชน

5) ดำเนินการบันทึกบทเพลงดุริยางค์สร้างสรรค์ชุด กาดัก ดังนี้

1. บันทึกโน้ตเพลงและบทร้อง

2. บันทึกเสียง

6) จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ผู้ทรงคุณด้านดุริยางคศิลป์และด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวขอม เพื่อตรวจสอบคุณภาพการสร้างสรรค์งานชุด กาดัก เกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิคือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านดุริยางคศิลป์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวขอมไม่น้อยกว่า 20 ปี

7) นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเรียงเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

การศึกษาประวัติความเป็นมาองค์ประกอบ ขั้นตอนและขบวนแห่ขันหมากในพิธีการแต่งงานแบบพิธีใหญ่(กาดัก) ของชาวขอม จังหวัดจันทบุรี มีลำดับดังนี้

1) การสร้างขนานใหม่ก่อนวันแต่งงานเพื่อใช้เป็นปริภูมิจัดการแต่งงานของคู่บ่าวสาว

2) พรหมณ์จะเป็นเจ้าพิธีและสวดโดยใช้ภาษาขอม เพื่อบอกกล่าวผีบรรพบุรุษว่าลูกหลานจะเข้าพิธีแต่งงานกาดัก

3) ขบวนขันหมากของเจ้าบ่าว จะเข้าไปสู่ขอเจ้าสาว ในขบวนแห่จะประกอบด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวขอม อุปกรณ์ประกอบพิธีกาดัก นางรำและการเล่นชนเขาวัวเขาควย จากนั้นเจ้าสาวจะออกมาทำพิธีล้างเท้าเจ้าบ่าวก่อนขึ้นขันและต่อด้วยการประกอบพิธีกรรมตามลำดับกระทั่งถึงพิธีการปล่อยไก่เพื่อทำนายชีวิตคู่ของบ่าวสาว

4) การเฉลิมฉลองและแสดงความยินดีกับคู่บ่าวสาวด้วยความสนุกสนาน รื่นเริง

การสร้างสรรค์บทเพลงชุดกาดัก ดำเนินการสร้างสรรค์ตามขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวคิดและแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์บทเพลงกาดัก โดยศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ขั้นตอนและขบวนแห่ขันหมาก ในพิธีการแต่งงานแบบพิธีใหญ่ของชาวขอมในจังหวัดจันทบุรีเป็นข้อมูลเบื้องต้น ใช้ทฤษฎีการประพันธ์เพลงด้วยวิธีการประพันธ์ขึ้นใหม่โดยใช้ภูมิปัญญาและวิธีการประพันธ์เพลงแบบทวิคูณ ทวีการ (แบบขยายและตัดทอน)ผนวกกับประสบการณ์ด้านการบรรเลงดนตรีของผู้สร้างสรรค์งานจึงกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์งานเป็นบทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรมแต่งงานในรูปแบบดนตรีผสมผสานแนวร่วมสมัยที่เป็นการสื่อความหมายถึงความเข้มแข็งและสนุกสนาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์บทร้อง ทำนองเพลงและจังหวะหน้าทับ

สัญลักษณ์แทนเสียงจังหวะฉิ่ง

- แทนเสียง ฉิ่ง

+ แทนเสียง ฉับ

ตัวอักษรแทนเสียงโน้ตเพลง

ด	แทนเสียง	โด
ร	แทนเสียง	เร
ม	แทนเสียง	มี
ฟ	แทนเสียง	ฟา
ซ	แทนเสียง	ซอล
ล	แทนเสียง	ลา
ท	แทนเสียง	ที
ดํ	แทนเสียง	โด เสียงสูง
รํ	แทนเสียง	เร เสียงสูง
มํ	แทนเสียง	มี เสียงสูง
ซํ	แทนเสียง	ซอล เสียงสูง
ฟํ	แทนเสียง	ฟา เสียงสูง

ตัวอักษรแทนเสียงโน้ตหน้าทับกลอง

ป	แทนเสียง	ป๊ะ
ท	แทนเสียง	โทน

2.1) บทร้องนำทำนองและบทสวดเป็นภาษาของ ซึ่งพราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของพิธีใช้สวดบอกกล่าวผู้บรรพบุรุษซึ่งมีบทร้อง ดังนี้

ครุณคราญสมานตน	ตีมาเตยสะลักปักทอง...อูน
ตีมาเตยสะนอละหนด	ตีมาเตยสะอุดกะคาบ
	ตีมาเตยสะคาบต้อง
ครุณคราญสมานตน	อุบมายเสบีย
ตีมาเตยสะลักอันแกน	สะคาบสุก
ตีมาเตยสะลักอันแกน	สะคาบต้อง
ตีมาเตยสะลักอันแกน	สะนอก กะทุง
ตีมาเตยสะลักอันแกน	ระปือ ระปือ

2.2) ทำนองเพลง การประพันธ์ทำนองเพลงที่ใช้สำหรับประกอบพิธีการแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาตัก) มีลำดับการบรรเลง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ท่อนนำ เป็นการนำจังหวะกลองดนตรีพื้นบ้านของชาวช่อง ที่มีการใช้ตีประกอบในขบวนแห่ พิธีงานบุญหรืองานมงคลโอกาสต่าง ๆ มาประดิษฐ์เป็นจังหวะหน้าทับและใช้บรรเลงประกอบขั้นตอนการสร้าง วนาขึ้นใหม่สำหรับเป็นปริมพิธีจัดงานแต่งงานของเจ้าบ่าวเจ้าสาว

จังหวะหน้าทับ (อัตราจังหวะชั้นเดียว)

จังหวะฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+
กลอง	-	-	ท	ท	-	ท	-	ท	-	ป	-	ป	-	ป
กลอง	-	-	ท	ท	-	ท	-	ท	-	ป	ท	ท	-	ป

บรรเลงกลับต้นสองเที่ยวเมื่อถึงเที่ยวสุดท้ายให้ตีทอดจังหวะลง จากนั้นเข้าสู่บทสวดภาษาของเพื่อบอกกล่าวผี
บรรพบุรุษ ดังนี้

ครุฑคราญสมานตน	ตีมาเตยสะลักปักทอง...อุน
ตีมาเตยสะนอกละหนัด	ตีมาเตยสะอุดกะคาบ
	ตีมาเตยสะคาบต้อง
ครุฑคราญสมานตน	อุบมายเสบีย
ตีมาเตยสะลักอันแกน	สะคาบสุก
ตีมาเตยสะลักอันแกน	สะคาบต้อง
ตีมาเตยสะลักอันแกน	สะนอก กะทุง
ตีมาเตยสะลักอันแกน	ระปือ ระปือ

ช่วงที่ 2 เป็นทำนองเพลงและจังหวะหน้าทับที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่อัตราจังหวะชั้นเดียวเพื่อใช้ในขบวนแห่
ขันหมากของเจ้าบ่าวไปสู่ขอเจ้าสาวและการละเล่นชนเขาวัวเขาควาย ตั้งแต่เริ่มแห่ขบวนจนถึงปริมพิธีจัดการ
แต่งงาน ดังนี้

จังหวะฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ทำนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ช่วงที่ 3 เป็นการประพันธ์ทำนองและจังหวะหน้าทับขึ้นใหม่ อัตราจังหวะสองชั้น เพื่อใช้ในขั้นตอนที่
เจ้าสาวทำพิธีล้างเท้าเจ้าบ่าวก่อนขึ้นขันนาค ดังนี้

จังหวะฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
ทำนอง	- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - ช ม	- ช - ล	- - ช ม	- ช - ล
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- - ช ท	- - ช ล	- - ช ท	- ช - ล	- - ช ท	- ช - ล	ท ล ท ช	ล ท ด ร
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - ช ร	ด ท ด ร	- - ช ร	ด ท ด ร
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- - ช ร	ด ท ด ร	ร - ม ร	ล - ท ล	ร - ท ร	ท ล ช ล	ร - ท ร	ท ล ช ล
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- ร - ท	- ล - ร	- - - ร	- - - ร	- - ช ร	ด ท ด ร	- - ช ร	ด ท ด ร
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- - ช ร	ด ท ด ร	ร - ม ร	ล - ท ล	ร - ท ร	ท ล ช ล	ร - ท ร	ท ล ช ล
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- ร - ท	- ล - ร	- - - ร	- - - ร	- - ช ร	ด ท ด ร	- - ช ร	ด ท ด ร
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท
ทำนอง	- ร - ท	- ล - ร	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- ท - ร	ท ล ช ล
กลอง	- - - ป	- ท - ท	- - - ป	ท ท - ท	- - - ป	- ท - ท	- ท - ป	ท ท - ท

ช่วงที่ 4 เป็นการประพันธ์ทำนองและจังหวะหน้าทับขึ้นใหม่อัตราจังหวะชั้นเดียว มุ่งเน้นความสนุกสนาน
เร้าใจ เพื่อเพิ่มบรรยากาศของการเฉลิมฉลองงานแต่งงาน ดังนี้

ท่อนที่ 1 อัตราจังหวะชั้นเดียว

จังหวะฉิ่ง	-	+	-	+	-	+	-	+
ทำนอง	- - - -	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ร	- - ท ล	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ล
กลอง	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท
ทำนอง	- - - -	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ร	- - ท ล	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ล
กลอง	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท
ทำนอง	- - - -	- ดํ รํ มํ	- - ชํ รํ	- ดํ รํ มํ	- - - -	- ดํ รํ มํ	- - ชํ รํ	- ดํ รํ มํ
กลอง	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท
ทำนอง	- - ด ร	- ร - ม	- ช - ล	- ช - ด	- - - ด	- - - ด	- - - ด	- - - ด
เที่ยวที่สองลงจบ								- - - ล
กลอง	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท	- - - -	- - - ท	- ท - ป	- ท - ท

ขั้นตอนที่ 4 การคัดเลือกนักดนตรี ผู้สร้างสรรค์กำหนดเลือกผู้บรรเลงและขับร้อง จากคุณสมบัติคือเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีทักษะด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีและขับร้องในระดับดี มีปฏิภาณไหวพริบสามารถสร้างสุนทรียะและสื่อสารอารมณ์เพลงได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรี คีตศิลป์ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านดังกล่าวไม่น้อยกว่า 20 ปี เพื่อตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งให้คำแนะนำข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนที่ 6 เผยแพร่บทเพลงสู่สาธารณะชน โดยการบันทึกโน้ตเพลงและบทร้อง เป็นลายลักษณ์อักษรและการบันทึกเสียง การนำเสนอผลงานทางวิชาการงานสร้างสรรค์ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนทั้งเขียนเป็นบทความวิชาการนำลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องดุริยสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาดัก พบว่า การแต่งงานของชาวช่องจังหวัดจันทบุรีแบบพิธีใหญ่ (กาดัก) เป็นพิธีกรรมที่เป็นงานมงคล ที่มืองค์ประกอบลำดับขั้นตอนที่มีความงดงามสลับซับซ้อนและใช้วัสดุอุปกรณ์จำนวนมาก โดยมีลำดับดังนี้

- 1) การสร้างขนาขึ้นใหม่เพื่อใช้เป็นปริภูมิในการจัดพิธีการแต่งงานของเจ้าบ่าวและเจ้าสาว โดยเฉพาะการทำพิธีสวดบอกกล่าวผีบรรพบุรุษและพิธีเจ้าสาวล้างเท้าเจ้าบ่าว
- 2) พรหมณ์จะเป็นผู้ที่ทำพิธีสวดบทเป็นภาษาของเพื่อบอกกล่าวผีบรรพบุรุษผู้เป็นต้นวงศ์ตระกูล ซึ่งมีผู้สืบสายโลหิตนับตั้งแต่ปู่ย่าตายายขึ้นไป
- 3) การแห่ขันหมากของเจ้าบ่าวเพื่อสู่ขอเจ้าสาว
- 4) การเฉลิมฉลองแสดงความยินดีกับคู่บ่าวสาว

ดุริยสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาดัก ได้ดำเนินการตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลงโดยมุ่งเน้นประกอบพิธี ตามความเข้มขลังและความสนุกสนาน 2) งานสร้างสรรค์บทร้องและทำนองเพลง โดยใช้บทร้องจากทำนองบทสวดภาษาของใช้สื่อพิธีกรรมทางศาสนา การสั่งสอนและเป็นเจ้าพิธีในการติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือผีบรรพบุรุษ 3) การคัดเลือกเครื่องดนตรีโดยใช้เครื่องดำเนินทำนองจากดนตรีไทยและดนตรีสากลเป็นหลักผสมผสานกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวช่อง ประกอบด้วย ระนาดเอก ข้องวงใหญ่ ฉิ่ง คีย์บอร์ด กลองพื้นบ้านของ 4) การคัดเลือกนักดนตรีกำหนดเลือกผู้บรรเลงและขับร้องต้องเป็นนักดนตรีที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีและขับร้องในระดับดีมีปฏิภาณไหวพริบ 5) นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิโดยการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะการสร้างสรรค์งาน 6) เผยแพร่บทเพลงสู่สาธารณะชนในรูปแบบบันทึกโน้ตเพลงและบทร้องบันทึกเสียงและการจัดทำบทความทางวิชาการเผยแพร่ในวารสารวิชาการ

ดุริยสร้างสรรค์บทเพลงชุด กาดัก มีแนวคิดการสร้างสรรคจากประสบการณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับมอบหมายให้สร้างสรรค์และประพันธ์เพลงในโอกาสต่าง ๆ และการศึกษา อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณีภาษา พิธีกรรมของชาวช่องจังหวัดจันทบุรี ส่งผลเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์ดนตรีให้เข้ากับยุคสมัย สอดคล้อง ดร. สิริชัยชาญ พักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ (2546 : 194 - 204) ที่กล่าวว่าวิธีการแต่งเพลงนี้มีด้วยกันหลายวิธี แต่มีวิธีหนึ่งเป็นวิธีใหม่ที่ผู้แต่งใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้แต่งเอง วิธีนี้

ผู้แต่งจะต้องเริ่มการค้นคว้าข้อมูลในการสร้างรูปแบบจังหวะและแนวทำนองเพลงที่จะแต่ง ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้ เช่น แต่งจากจังหวะและลีลา ท่าเดิน ท่าวิ่งของสัตว์บางชนิด คัดจากสภาพสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ในแต่ละยุคสมัยในการสร้างสรรค์วงดนตรี เป็นการนำเครื่องดนตรีไทยบางชนิดมาผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากลและเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวของจังหวัดจันทบุรี เกิดเป็นวงดนตรีร่วมสมัย ทำนองดนตรีมีความงดงามสอดคล้องกับพิธีกรรมการแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาดู้ก) โดยเฉพาะบทสวดภาษาของที่บอกผีบรรพบุรุษ แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชนพื้นเมือง สอดคล้องกับวิจัยของ ภัทระ คมขำ (2556 : 365 - 366) ผลการวิจัย พบว่า การสร้างสรรค์ของเรื่องปูจวนครน่าน ใช้หลักการยึดรูปแบบของหลักการประพันธ์เพลงและวิชาทฤษฎี ดุริยางคศิลป์ มาเรียบเรียงและสร้างสรรค์งานวิจัย โดยมีการอาศัยทำนองต้นรากที่เกี่ยวกับพฤติกรรม มีการผสมผสานดนตรีไทยให้เข้ากับดนตรีพื้นเมืองของจังหวัดน่าน โดยหลักการประพันธ์เพลงไทยที่นำมาใช้นั้นเป็นเรื่องของความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับการสร้างสรรค์ดนตรีประกอบพิธีการแต่งงานแบบพิธีใหญ่ (กาดู้ก) ของชาวของจังหวัดจันทบุรี

อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์ดนตรีในรูปแบบของดนตรีร่วมสมัย แม้จะเป็นการประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่แต่ก็ยังยึดถือแนวคิดและทฤษฎีการประพันธ์เพลงไทยจารีตโบราณจารย์ ทั้งนี้การประพันธ์ทำนอง ลีลา จังหวะและหน้าทับต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ที่มีแนวคิด แรงบันดาลใจในการออกแบบผสมผสานเครื่องดนตรี เพื่อสื่ออารมณ์ตามอัตลักษณ์เฉพาะ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ที่จะต้องการสร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานด้วยเหตุผลใด ทั้งนี้ดุริยางคศิลป์บทเพลงชุด กาดู้ก ผู้สร้างสรรค์มุ่งเน้นอัตลักษณ์สำคัญของพิธีกรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อและภาษาของ ประสงค์ให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึก เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา ศาสตร์ด้านการสร้างสรรค์ดนตรีแก่ผู้สนใจต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยดุริยางคศิลป์บทเพลงชุดกาดู้กไปใช้
 - 1.1 สามารถนำบทเพลงชุดกาดู้กไปใช้บรรเลงเป็นสังคีตกรรม
 - 1.2 สามารถนำบทเพลงชุดกาดู้กไปใช้บรรเลงนาฏศิลป์สร้างสรรค์
 - 1.3 เอกสารงานวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่สามารถนำไปใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการทำงานดนตรีสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาอัตลักษณ์วิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี ภาษาและพิธีกรรมของชาวของในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เพลงที่มีต่อวิถีชีวิตและสังคมชาวของ ยังปรากฏเพลงร้องและดนตรีอีกหลายอย่าง เช่น เพลงรำสวด เพลงเชืบบรรพบุรุษ เพลงยันแย เพลงเจ้าข้านางรำ ฯลฯ ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวคิดและสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ดนตรีรูปแบบใหม่ในวงการดุริยางคศิลป์ไทย

อ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. **วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดจันทบุรี**. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.

ฉิน พันผาย. **ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเขาคิชฌกูฏและอดีตกำนันตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี**. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2564.

ภัทรระ คมขำ. **การประพันธ์เพลงชาเรื่องปูจานครน่าน**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม. **รายงานสังเคราะห์ความเป็นคนชายขอบของชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มเปราะบางในประเทศไทย**, 2561.

สิริชัยชาญ พักจำรูญ. **ดุริยางคศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

สุเรขา สุพรรณไพบูลย์. **การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2530.

<http://www.chanthaburi.go.th/contact/map>.